

Original Article

The Relationship Between Mental Health, and Academic Well-being with the Mediation of Developmental Assets in First-Year High School Students

Hadis Saeedi¹, PhD Candidate; Alireza Manzari Tavakoli^{2*}, PhD; Mitra Kamyabi³, PhD; Zahra Zeinaddiny Meymand³, PhD; Mahshid Tajrobehkar⁴, PhD

¹PhD Student, Department of Educational Science and Psychology, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran

²Associate Professor, Department of Educational Science and Psychology, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran

³Assistant Professor, Department of Educational Science and Psychology, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran

⁴Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Shahid Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran

Article Information

Article History:

Received: Sep. 27, 2023

Accepted: Nov. 15, 2023

*Corresponding Author:

Alireza Manzari Tavakoli, PhD;
Associate Professor, Department of
Educational Science and Psychology,
Kerman Branch, Islamic Azad
University, Kerman, Iran
Email: a.manzari@iauk.ac.ir

Abstract

Introduction: Academic sustainability and well-being influence students' academic success. This study examines the relationship between mental health, persistence, and academic well-being, considering the mediating role of transformational capital.

Methods: This applied research adopts a descriptive-correlational approach. Information was collected through library and field methods. The statistical population included first-year male and female secondary school students in Kerman, with 300 students selected from six schools in a multi-stage cluster. The data collection tools included the Transformational Capital Questionnaire, the Academic Well-being Questionnaire by Tominen-Swini et al., and the Academic Sustainability Scale. Data analysis was performed using AMOS and SPSS version 23 software path analysis.

Results: The results indicated that transformational capital, as a mediating variable, affects the relationship between mental health, sustainability, and academic well-being. A relationship between academic sustainability and academic well-being is mediated by transformational capital. The model analysis showed that the indirect effect of academic sustainability on academic well-being through transformational capital was 0.35, indicating a relationship between academic sustainability and academic well-being mediated by students' transformational capital.

Conclusion: Students with higher developmental capital (social, cultural, and family) exhibit cohesion and integrity and experience academic satisfaction. The external-textual dimension of transformational capital, which is the positive experiences individuals receive daily from relationships with people and the social system, can influence their well-being and academic sustainability.

Keywords: Academia, Psychological well-Being, Academic sustainability, Transformational capital, student

Please cite this article as:

Saeedi H, Manzari Tavakoli AR, Kamyabi M, Zeinaddiny Meymand Z, Tajrobehkar M. The Relationship Between Mental Health, and Academic Well-being with the Mediation of Developmental Assets in First-Year High School Students. *Sadra Med. Sci. J.* 2024; 12(3): 405-413.



مقاله پژوهشی

رابطه سلامت روان، پایداری تحصیلی و بهزیستی تحصیلی با میانجیگری سرمایه های تحولی دانش آموزان دوره اول متوسطه کرمان

حدیث سعیدی^۱، علیرضا منظری توکلی^{۲*}، میترا کامیابی^۳، زهرا زین الدینی میمند^۴، مهشید تجربه کار^۴

^۱ دانشجوی دکتری، گروه علوم تربیتی و روانشناسی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران
^۲ دانشیار، گروه علوم تربیتی و روانشناسی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران
^۳ استادیار، گروه علوم تربیتی و روانشناسی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران
^۴ استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران

چکیده

اطلاعات مقاله

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۷/۲۳

نویسنده مسئول:

علیرضا منظری توکلی

دانشیار، گروه علوم تربیتی و روانشناسی، واحد کرمان،

دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران

پست الکترونیکی: a.manzari@iauk.ac.ir

مقدمه: پایداری و بهزیستی تحصیلی از عوامل مؤثر بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان محسوب می شوند. هدف این مطالعه بررسی رابطه سلامت روان، پایداری با بهزیستی تحصیلی بر اساس میانجی سرمایه های تحولی است.

مواد و روش ها: پژوهش حاضر کاربردی و از لحاظ ماهیت توصیفی - همبستگی است. روش گردآوری اطلاعات کتابخانه ای و میدانی، و جامعه آماری آن شامل دانش آموزان دختر و پسر دوره اول متوسطه شهر کرمان بود و ۳۰۰ دانش آموز به صورت خوشه ای چندمرحله ای از ۶ مدرسه انتخاب شدند. ابزار جمع آوری اطلاعات شامل پرسشنامه سرمایه های تحولی، پرسشنامه بهزیستی تحصیلی تومینن-سوینی و دیگران، و مقیاس پایداری تحصیلی بود. برای تحلیل داده ها از تحلیل مسیر در نرم افزار AMOS و SPSS نسخه ۲۳ استفاده گردید.

یافته ها: نتایج نشان داد که سرمایه های تحولی به عنوان متغیر میانجی بر رابطه بین سلامت روان، پایداری و بهزیستی تحصیلی تأثیرگذار است و بین پایداری تحصیلی و بهزیستی تحصیلی با میانجیگری سرمایه های تحولی رابطه وجود دارد. تحلیل مدل نشان داد اثر غیرمستقیم پایداری تحصیلی روی بهزیستی تحصیلی از طریق سرمایه تحولی، ۰/۳۵ بود که نشان می دهد بین پایداری تحصیلی و بهزیستی تحصیلی با میانجیگری سرمایه های تحولی دانش آموزان رابطه وجود دارد.

نتیجه گیری: دانش آموزانی که سرمایه تحولی (از نظر اجتماعی، فرهنگی و خانواده ای) بالاتری دارند، از انسجام و یکپارچگی بیشتری برخوردار هستند و رضایت تحصیلی دارند. بعد بیرونی- بافتی سرمایه های تحولی، تجارب مثبتی هستند که افراد در زندگی روزمره از رابطه با مردم و نظام اجتماعی دریافت می کنند، این تجارب می تواند بر بهزیستی و پایداری تحصیلی آن ها تأثیرگذار باشد.

کلمات کلیدی: دانشگاه، بهزیستی روانی، پایداری تحصیلی، سرمایه های تحولی، دانش آموزان

لطفاً این مقاله را به این صورت استناد کنید:

سعیدی ح، منظری توکلی ع ر، کامیابی م، زین الدینی میمند ز، تجربه کار م. رابطه سلامت روان، پایداری تحصیلی و بهزیستی تحصیلی با میانجیگری سرمایه های تحولی دانش آموزان دوره اول متوسطه کرمان. مجله علوم پزشکی صدرا. دوره ۱۲، شماره ۳، تابستان ۱۴۰۳، صفحات ۴۰۵-۴۱۳.

مقدمه

دانش آموزان هر جامعه، آینده سازان و قشر کارآمد هر کشور محسوب می شوند. توجه به سلامت، پیشرفت تحصیلی و وضعیت روانی اجتماعی دانش آموزان از اهمیت ویژه ای برخوردار است و عمده برنامه ریزی و بودجه کشور را به خود اختصاص می دهد. شرایط و ویژگی های فردی و محیطی دوران تحصیل در کسب پیشرفت های آتی دانش آموزان اهمیت بسزایی دارد؛ بنابراین برنامه ریزان، مدیران، معلمان و والدین در تلاش هستند تا شرایطی فراهم نمایند که عملکرد اجتماعی و تحصیلی دانش آموزان را بالا ببرد. سلامت روانی از مؤلفه های تأثیرگذار بر ابعاد مختلف زندگی بشر است. خصوصاً این مؤلفه می تواند تأثیر بیشتری بر دوران تحصیلی دانش آموزان داشته باشد. همچنین، توجه به این مسئله در وضعیت و موفقیت تحصیلی دانش آموزان به عنوان آینده سازان و سرمایه های جامعه، اهمیت ویژه ای دارد.

تحقیقات مختلف نیز به بررسی رابطه بین بهداشت روانی و کیفیت مطالعه دروس دانش آموزان پرداخته اند و در این میان دانش آموزان کنکوری همواره در صدر توجه قرار داشته اند، زیرا استرس و اضطراب و همچنین فشار روانی که این دسته از دانش آموزان تجربه می کنند، بیشتر از سایر افراد است و مستقیماً با آینده شغلی آنها در ارتباط است. سلامت روان از مؤلفه های تأثیرگذار و مهم بر ابعاد مختلف زندگی بشر است. خصوصاً این مؤلفه می تواند تأثیر بیشتری بر دوران تحصیلی دانش آموزان داشته باشد.

روانشناسی مثبت نگر به بهزیستی تحصیلی دانش آموزان نظر دارد و از جدیدترین سازه هایی است که در چهار بعد مرتبط با مدرسه تعریف می گردد. بعد اول، ارزش مدرسه است که به میزان ارج و قداستی گفته می شود که دانش آموزان برای مدرسه قائل اند و به معنای میزان علاقه فراگیر به مطالعه دروس و اشتیاق رفتن به مدرسه است؛ بعد دوم، فرسودگی حاصل از مدرسه است. این بعد به عنوان خستگی از پاسخگویی نسبت به انتظارات مدرسه، نگرش بدبینانه نسبت به مدرسه و احساس بی کفایتی از آموختن تعریف می گردد؛ بعد سوم خرسندی تحصیلی است که به معنای احساس رضایت شخصی از انتخاب مسیر و تحصیل برای دستیابی به اهداف شخصی اشاره دارد؛ و بعد چهارم درآمیزی با کار مدرسه با ذهنی متمرکز و مثبت است که مشخصه این عامل را می توان انرژی گذاری، استمرار و تعهد به امور مدرسه دانست (۱).

به عبارت دیگر بهزیستی تحصیلی بیانگر نقش عوامل بهزیسته ساز در رابطه با بافت مدرسه است و به همین دلیل مطالعه آن در فرایند تحصیل و بافت مدرسه از اهمیت فراوانی برخوردار است، شواهد پژوهشی نشان داده است که به خصوص در طی دوران کرونا فعالیت و مشارکت دانشجویان و دانش آموزان در فعالیت های آموزشی کاهش یافته و آنها زمان کمتری را نسبت به دوران قبل از کرونا به فعالیت های آموزشی و مدرسه اختصاص داده اند، و امید کمتری نسبت به آینده شغلی و تحصیلی شان دارند. همین مسئله می تواند باعث کاهش بهزیستی تحصیلی آنها شود (۲). در چنین شرایطی توجه به رویکردها و سازه های روانشناسی به عنوان ضرورتی انکارناپذیر به عنوان سطح اولیه پیشگیری باید مورد توجه متخصصان تعلیم و تربیت قرار گیرد. از این رو، یک سؤال اساسی پیش روی نظریه پردازان و پژوهشگران قرار گرفته است که «چه عواملی می تواند سبب ارتقای بهزیستی تحصیلی در دانش آموزان شود؟». البته در این میان باید به نقش فعال خود فراگیر و توانش های وی اشاره کرد (۳)؛ از میان این نقش ها، به عنوان مثال می توان پایستگی تحصیلی^۱ را نام برد که به توانایی دانش آموزان در غلبه بر مشکلاتی که در زندگی روزمره تحصیلی بیشتر دانش آموزان رخ می دهد و سبب از دست دادن انگیزه می شود، اشاره دارد (۴). لذا با در نظر گرفتن نقش میانجی سرمایه روان شناختی، سرمایه های تحولی دربرگیرنده ارتباطها، فرصت ها، ارزش ها و مهارت هایی است که احتمال موفقیت نوجوانان را در مدرسه افزایش می دهد، موجب کاهش رفتارهای مخاطره آمیز در محیط می شود و نقش حفاظتی و حمایتی برای سلامت روان شناختی آنان ایفا می کند. این پژوهش در پی پاسخ دادن به این سؤال است که آیا بین پایستگی تحصیلی با بهزیستی تحصیلی با توجه به نقش میانجی سرمایه های تحولی (درونی و بیرونی) در دانش آموزان دوره اول متوسطه رابطه وجود دارد؟

مواد و روش ها

پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی، از لحاظ ماهیت، توصیفی از نوع همبستگی و از لحاظ روش پیمایشی است.

طراحی و اجرای مطالعه

روش گردآوری اطلاعات در این تحقیق به دو صورت

1. Academic buoyancy

سوینی^۴ و همکاران: این پرسشنامه در سال ۲۰۱۲ تدوین شد (۱). امروزه ابعاد چهارگانه این پرسشنامه شامل ارزش مدرسه، فرسودگی نسبت به مدرسه، رضایتمندی تحصیلی و درآمیزی کار با مدرسه، و الگوبرداری از آن‌ها گسترش پیدا کرده است. این مقیاس ۳۱ ماده در طیف لیکرت^۵ را می‌سنجد. نمره بالای این مقیاس نشان‌دهنده بهزیستی بالای تحصیلی دانش‌آموزان است. تومینی-سوینی و همکاران (۱) روایی این مقیاس را از طریق تحلیل عاملی تأییدی بررسی کردند و سازه‌های چهارگانه آن را مورد تأیید قرار دادند. همچنین آلفای کرونباخ^۶ این مقیاس را برای ابعاد چهارگانه به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۷۷، ۰/۶۴ و ۰/۹۴ محاسبه کردند. در پژوهش مرادی نیز ضرایب آلفای کرونباخ کل این مقیاس برابر ۰/۸۷، عامل ارزش مدرسه برابر ۰/۸۸؛ عامل فرسودگی نسبت به مدرسه برابر با ۰/۷۳، عامل رضایتمندی تحصیلی برابر با ۰/۷۳ و عامل درآمیزی تحصیلی با کار مدرسه برابر با ۰/۷۵ گزارش شد (۵).

مقیاس پایداری تحصیلی: این مقیاس در سال ۲۰۰۸ توسط مارتین^۷ و همکاران ساخته شده است و ۴ گویه دارد که در یک طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت از کاملاً موافقم (۵) تا کاملاً مخالفم (۱) نمره‌گذاری می‌شود. حداقل و حداکثر نمره به ترتیب ۵ و ۲۰ است. پایایی پرسشنامه پایداری تحصیلی با روش آلفای کرونباخ در پژوهش مارش و مارتین (۲۰۰۸) برابر با ۰/۸ محاسبه شد. در ایران این مقیاس توسط کریمی هنجاریایی شده است، و پایایی و روایی آن به ترتیب ۰/۸۷ و ۰/۶۸ گزارش شده است (۶).

پرسشنامه سرمایه‌های تحولی (موسسه پژوهشی مینه‌سوتا^۸، ۲۰۰۵): این پرسشنامه شامل دو مؤلفه سرمایه‌های تحول درونی و بیرونی و ۵۸ ماده (۲۳ ماده بیرونی و ۳۵ ماده درونی) است و ماده‌های آن روی طیف چهاردرجه‌ای لیکرت از ۱ (هرگز) تا ۴ (همیشه) نمره‌گذاری می‌شود. دهقان حصار (۷) در پژوهشی با انجام تحلیل عاملی اکتشافی^۹ روی این ابزار، دو عامل سرمایه‌های تحول بیرونی و درونی را شناسایی و مقدار ضریب آلفا را برای سرمایه‌های تحولی ۰/۹۲ و برای هر یک از مؤلفه‌های سرمایه‌های تحولی درونی و بیرونی را به ترتیب ۰/۸۴ و ۰/۸۹ گزارش کرده‌اند. شریف موسوی،

کتابخانه‌ای و میدانی بود. جهت گردآوری اطلاعات از داده‌های موجود در مستندات کتابخانه‌ای و میدانی و مطالعات موجود استفاده شد؛ به عبارت دیگر، مبانی نظری و ادبیات پژوهشی مربوط به متغیرهای تحقیق از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و مراجعه به منابع اینترنتی و تارنماهای تخصصی و مراجعه به کتاب‌ها و مقالات متعدد موجود در پایگاه‌های بزرگ تخصصی نظیر Elsevier، SID، MAGIRAN، IRANDOC، Science Direct، که نتایج توصیفی و استنباطی مربوط به فصل ۴ و ۵ از طریق ارسال و ارائه پرسشنامه‌های این مطالعه در میان واحدهای نمونه با رعایت کلیه موارد ذکرشده جهت کنترل متغیرها حاصل شد.

محیط پژوهش و جمعیت مورد مطالعه

جامعه آماری پژوهش را کلیه دانش‌آموزان مقطع اول متوسطه شهر کرمان در دبیرستان‌های دولتی در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ تشکیل دادند. کلان^۲ (۲۰۱۰) و هو^۳ (۲۰۰۸) حداقل حجم نمونه لازم را در مدل‌های ساختاری ۲۰۰ نفر برآورد کرده‌اند؛ بنابراین در پژوهش حاضر با مد نظر قرار دادن ریزش حجم نمونه و پرسشنامه‌های مخدوش ۳۰۰ دانش‌آموز به‌عنوان اعضای نمونه انتخاب شد بر اساس داده‌های مطالعه کلان^۲ حجم نمونه ۳۰۰ نفر به دست آمد. (۱۵۰ پسر و ۱۵۰ دختر). نمونه‌گیری به روش تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انجام شد. بدین صورت که در ابتدا پس از کسب مجوز از آموزش و پرورش برای انجام پژوهش از بین دو ناحیه (۱ و ۲)، یک ناحیه به‌صورت تصادفی و از کل مدارس ۶ مدرسه و سپس از هر مدرسه ۳ کلاس به‌صورت تصادفی انتخاب شد. پس از انتخاب نمونه‌ها موضوع مطالعه به نمونه‌ها توضیح داده شد و سپس از آن‌ها و والدین آن‌ها رضایت آگاهانه اخذ گردید و هیچ موردی از نمونه‌های انتخابی از مطالعه خارج نشدند.

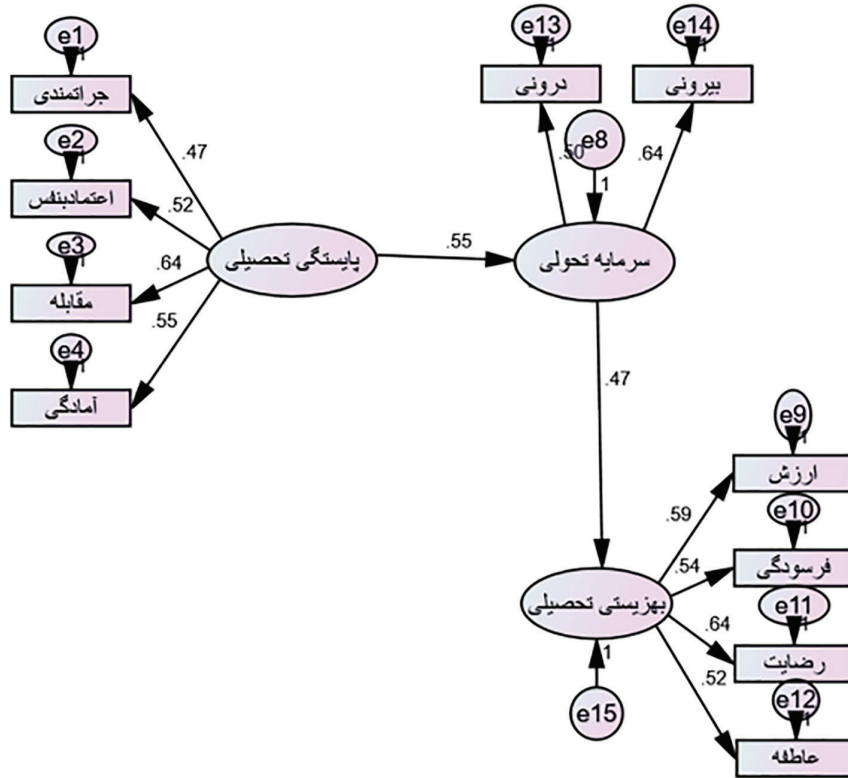
روش جمع‌آوری داده‌ها

در مجموع به‌منظور گردآوری اطلاعات تحقیق از ابزارهایی همچون فیش‌برداری، مشاهدات محقق، بانک‌های اطلاعاتی و شبکه‌های کامپیوتری (اینترنت) و وب‌سایت‌های مختلف استفاده شد و اطلاعات آماری نیز از طریق توزیع پرسشنامه‌های استاندارد زیر جمع‌آوری شد:

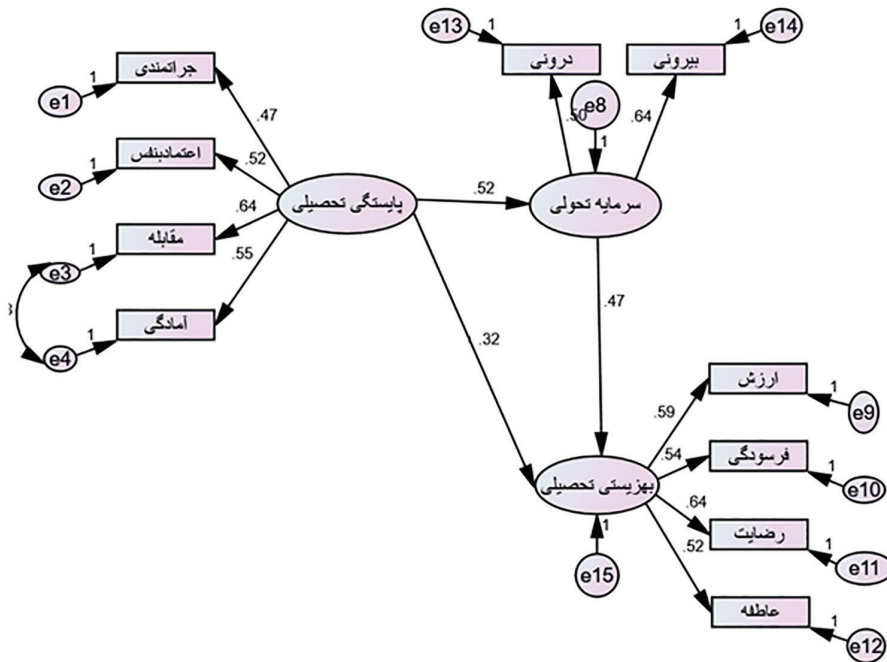
پرسشنامه بهزیستی تحصیلی توسط تومینی-

2. Kline
3. Hoe

4. Tuominen-Soini
5. Likert scale
6. Cronbach's alpha
7. Martin
8. Minnesota
9. Exploratory factor analysis



شکل ۱. مدل اولیه پژوهش به همراه ضرایب مسیر استاندارد



شکل ۲. ضرایب استاندارد مدل علی

دکتری رشته روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان با عنوان «مدل یابی بهزیستی تحصیلی بر اساس حمایت اجتماعی ادراک شده و پایداری تحصیلی با نقش میانجی سرمایه های تحولی در دانش آموزان دوره اول متوسطه شهر کرمان» است و از دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان، نامه تاییدیه اخلاق به شماره نامه ۰۷/۲۵/۵/۴۷۴۶ مورخ ۱۴۰۲/۰۳/۱۶ است.

نیز روایی سازه این ابزار را با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی تأیید و ضریب اعتبار زیر مقیاس سرمایه های تحولی بیرونی خانواده، مدرسه و سایرین را به ترتیب ۰/۸۲ و ۰/۸۹، ۰/۷۹ و ۰/۸۲ گزارش کرد (۸).

ملاحظات اخلاقی

در این مقاله، اصالت متون، صداقت و امانت داری رعایت شده است. این مقاله برگرفته از رساله مقطع

جدول ۱. اطلاعات دموگرافیک شرکت کنندگان

متغیر	تعداد	درصد فراوانی
جنس	مؤنث	۱۵۰
	مذکر	۱۵۰
رتبه تحصیلات	رتبه ۷	۱۱۲
	رتبه ۸	۱۰۴
	رتبه ۹	۸۴

جدول ۲. برازش الگوی پیشنهادی و الگوی نهایی با داده‌ها بر اساس شاخص‌های برازندگی

شاخص‌ها الگو	χ^2	χ^2/df	GFI	AGFI	IFI	TLI	CFI	NFI	RMSEA
الگوی پیشنهادی	۷۹۴/۶۴	۵/۵۹	۰/۸۲۷	۰/۷۶۵	۰/۷۷۲	۰/۷۳۴	۰/۷۸۲	۰/۷۶	۰/۱۰
الگوی نهایی	۱۶۱/۷۴	۱/۹۹۷	۰/۹۴۸	۰/۹۲۳	۰/۹۴۸	۰/۹۳۱	۰/۹۴۷	۰/۹۱۰	۰/۰۵۲

χ^2 : شاخص های کای اسکوتر (خی‌دو)؛ χ^2/df : شاخص های کای اسکوتر (خی‌دو) تقسیم بر درجه آزادی؛ GFI: شاخص نیکویی برازش؛ AGFI: شاخص نیکویی برازش اصلاح شده؛ IFI: شاخص برازش افزایشی؛ TLI: شاخص توکر- لویس؛ CFI: شاخص برازش تطبیقی؛ NFI: شاخص برازش هنجار شده؛ RMSEA: ریشه میانگین مجذورات خطای برآورد

آنالیز آماری

در این پژوهش از آمار توصیفی و روش تحلیل معادلات ساختاری برای ارزیابی مدل پیشنهادی (شکل ۱) استفاده شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۳ و نرم‌افزار تحلیل معادلات ساختاری AMOS انجام شد (شکل ۲).

یافته‌ها

اطلاعات جمعیت شناختی پاسخ‌دهندگان

در بررسی اطلاعات دموگرافیک تعداد پسران و دختران ۱۵۰ نفر با درصد ۵۰ بوده است. در بررسی پایه تحصیلی بیشترین پایه مربوطه به پایه ۷ با تعداد ۱۱ و با درصد ۳۷ بوده است (جدول ۱).

(جدول ۲) نتایج برازش مربوط به الگوهای فرضی اولیه و نهایی با داده‌ها را نشان می‌دهند.

با توجه به نتایج برازش مربوط به الگوهای فرضی اولیه و نهایی، (جدول ۲)، همه شاخص‌های ارائه شده، برازش کامل مدل ارائه شده را نشان می‌دهد. بهترین حالت برای برازش مدل این است که مجذور کای^{۱۱}، معنی‌دار نباشد، لذا برای نمونه‌های با حجم بالا، معمولاً مجذور کای معنی‌دار می‌شود، برای معنی‌داری

10. χ^2

مدل پیشنهاد شده است به جای شاخص مجذور کای از شاخص دیگری به نام مجذور کای نسبی^{۱۱} استفاده شود. مقادیر مجذور کای نسبی نزدیک به ۲ و کمتر به عنوان ملاکی قراردادی برای برازندگی مدل به حساب می‌آیند. با توجه به مندرجات (جدول ۱) در مدل نهایی نسبت مجذور خی‌دو به درجه آزادی یا مجذور کای نسبی (۱/۹۹۷)، شاخص نیکویی برازش (GFI) برابر با ۰/۹۴۸، شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته^{۱۲} برابر با ۰/۹۲۳، شاخص برازندگی افزایشی^{۱۳} برابر با ۰/۹۴۸، شاخص توکر- لویس^{۱۴} برابر با برابر با ۰/۹۳۱، شاخص برازندگی هنجار شده^{۱۵} برابر با ۰/۹۱۰ و شاخص ریشه میانگین مجذورات خطا^{۱۶} برابر با ۰/۰۵۲ است.

(جدول ۳) نتیجه آزمون بوت استرپ برای بررسی نقش میانجیگری متغیر مذکور را نشان می‌دهد. نتایج نشان داد که بین پایستگی تحصیلی و بهزیستی تحصیلی با میانجیگری سرمایه‌های تحولی دانش‌آموزان دوره اول متوسطه، رابطه وجود دارد.

همان گونه که در (جدول ۳) ملاحظه می‌شود، بر اساس نتایج تحلیل میانجی‌گرانه، اثر غیرمستقیم پایستگی تحصیلی روی بهزیستی تحصیلی از طریق

11. relative X2

12. Adjusted goodness of fit index

13. Incremental Fit Index

14. Tucker-Lewis

15. Normed Fit Index

16. Root Mean Square Error of Approximation

جدول ۳. نتیجه آزمون بوت استراپ برای بررسی نقش میانجی‌گری

مسیر	β	خطای استاندارد	حد بالا	حد پائین	سطح معنی‌داری
پایستگی تحصیلی ← سرمایه تحولی ← بهزیستی تحصیلی	۰/۳۵	۰/۱۶۲	۰/۰۲۷	۰/۵۷۴	۰/۰۰۱

سرمایه تحولی، ۰/۳۵ است که با توجه به این که حد بالا (۰/۵۷۴) و حد پائین (۰/۰۲۷) تعریف می‌شود، در سطح ۰/۰۰۱ معنی‌دار است. با توجه به این که دامنه موردنظر دربرگیرنده صفر نیست؛ می‌توان گفت فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه بین پایستگی تحصیلی و بهزیستی تحصیلی با میانجیگری سرمایه‌های تحولی دانش‌آموزان دوره اول متوسطه رابطه وجود دارد، تأیید می‌شود.

بحث

هدف این مطالعه ارزیابی پایستگی تحصیلی با بهزیستی تحصیلی با توجه به نقش میانجی سرمایه‌های تحولی (درونی و بیرونی) در دانش‌آموزان دوره اول متوسطه بود. نتایج گویای این بود که سرمایه‌های تحولی به‌عنوان متغیر میانجی بر رابطه بین پایستگی تحصیلی و بهزیستی تحصیلی تأثیرگذار است. در تبیین این یافته می‌توان گفت، از دلایل افزایش تنیدگی در محیط‌های یادگیری و کاهش رضایتمندی تحصیلی، جدا تلقی کردن کارکردهای عاطفی و ویژگی‌های فردی از کارکردهای تحصیلی دانش‌آموزان است. با توجه به اینکه سرمایه‌های تحولی بر نقاط مثبت نوجوانان و جوانان تمرکز دارد و با علم به تأثیر عوامل شناختی و فردی بر بروندهای تحصیلی، می‌توان این تأثیر را در چارچوب سرمایه تحولی تبیین کرد. دانش‌آموزانی که سرمایه تحولی بالاتری دارند از انسجام و یکپارچگی بیشتری برخوردارند و از رضایت کلی و تحصیلی برخوردارند (۵).

پژوهش‌ها نشان می‌دهد که تعامل‌های دانش‌آموزان در مدرسه، ارتباط معناداری با درآمیزی و مشارکت فعالانه آن‌ها در امر تحصیل دارد؛ به عبارت دیگر هرچه منابع حمایتی دانش‌آموزان بیشتر و کارآمدتر باشد، بروندهای تحولی بالایی مانند پایستگی تحصیلی و بهزیستی تحصیلی در آن‌ها شکل می‌گیرد (۹). می‌توان گفت که خانواده، مدرسه و سایر منابع حمایتی، با ارتقای سرمایه‌های تحولی بیرونی سبب می‌شوند تا دانش‌آموزان در مقابله با سختی‌ها و موانع تحصیلی از خود تاب‌آوری و پایستگی بیشتری نشان دهند،

در چنین موقعیتی است که فرد می‌تواند به‌واسطه این پایستگی تحصیلی، به پیشرفت و موفقیت‌های بیشتری دست یابد و بهزیستی تحصیلی داشته باشد. نتایج به‌دست‌آمده در این زمینه با نتایج پژوهش‌های رضایی ورمزیار (۱۰) و آلو^{۱۷} (۱۱)، اسکالرز^{۱۸} و همکاران (۱۲) و پاشاک و همکاران (۱۳) همخوانی دارد. لذا رویکردهای پیشگیری از عوامل آسیب‌زا در بحران‌های تحصیلی، رویکردهایی هستند که سرمایه‌های شخصی و اجتماعی دانش‌آموزان را ارتقا می‌دهند. از این رو توجه به چارچوب سرمایه‌های تحولی که در حیطه روان‌شناسی مثبت مطرح شده‌اند و بر نقاط قوت درونی و حمایت بیرونی نوجوانان تأکید دارد (۱۴)، و با توجه به پتانسیل‌های رشدی مثبتی که افراد جوان برای رشد موفقیت‌آمیز بدان نیاز دارند و با تأکید بر نقشی که عوامل بافتی و چارچوب سرمایه‌های تحولی در زندگی نوجوانان ایفا می‌کنند بر نقاط مثبت نوجوانان و جوانان تأکید دارد و مجموعه‌ای از تجارب رشدی و حمایت‌هایی را ارائه می‌دهد که در طول زندگی فرد اهمیت دارد (۱۵). از این رو کار اصلی نظام تربیتی تشویق فراگیران به سرمایه‌گذاری در منابع روانی خود نظیر انرژی، وقت و توجه است (۱۶) در واقع سرمایه‌های تحولی طرح‌های ساختاری مثبت و سازه‌ای مهم در امر آموزش و محیط زندگی افراد، در حیطه روانشناسی است که تمام کودکان، نوجوانان و جوانان برای موفق شدن به آن‌ها نیاز دارند. سرمایه‌های تحولی مجموعه‌ای از ارتباطات، مهارت‌ها، فرصت‌ها و ارزش‌هایی است که به نوجوانان کمک می‌نماید تا احتمال موفقیت در مدرسه افزایش دهند، از رفتارهای مخاطره‌آمیز دور بمانند، تاب‌آوری‌شان افزایش یابد و موجب بهزیستی آن‌ها می‌گردد (۱۷).

با توجه به رابطه بین پایستگی تحصیلی و بهزیستی تحصیلی با میانجیگری سرمایه‌های تحولی دانش‌آموزان دوره اول متوسطه می‌توان به مطالعه زینعلی و همکاران اشاره کرد که دریافتند با افزایش امید به تحصیل بهزیستی تحصیلی و پایستگی تحصیلی افزایش می‌یابد (۱۸)؛ مطالعه حسن‌پور و

17. Alva

18. Scales

اقدامات لازم برای آنها انجام شود. همچنین با توجه به اینکه پاسخ دادن به سؤال‌های پرسشنامه‌های پژوهش، نوعی خود گزارش دهی محسوب می‌شود، از ابراز پاسخ‌های اجتماع‌پسند گریزی نیست، از این رو در تفسیر نتایج باید احتیاط کرد.

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج پژوهش حاضر و تعریف سرمایه‌های تحولی درونی به‌عنوان خصوصیات ماند انگیزه و تعهد به پیشرفت تحصیلی و یادگیری مادام‌العمر، ارزش‌های مثبت شخصی، شایستگی‌های اجتماعی (مانند مهارت‌های ارتباطی)، خصوصیات هویت شخصی (مانند چشم‌انداز آینده خوش‌بینانه و احساس هدف) می‌توان ارتباط این متغیر و مؤلفه آن با بهزیستی و پایستگی تحصیلی را تبیین کرد و با توجه به اینکه بعد بیرونی- بافتی سرمایه‌های تحولی، تجارب مثبتی است که کودکان و افراد جوان در زندگی روزمره از رابطه با مردم و نظام اجتماعی خود دریافت می‌کنند، این تجارب می‌تواند بر بهزیستی و پایستگی تحصیلی آنها تأثیرگذار باشد. از مؤلفه‌های مهم سرمایه‌های تحولی بیرونی، خانواده و مدرسه است. نقش مدرسه نیز به‌عنوان یکی از سرمایه‌های تحولی بیرونی در تبیین بهزیستی و پایستگی تحصیلی دانش‌آموزان قابل انکار نیست.

تضاد منافع

هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

همکاران با این نتیجه که با کاهش استرس تحصیلی و بهبود ویژگی‌های شخصیتی می‌توان بهزیستی تحصیلی را افزایش داد (۱۹)؛ محمدی و همکاران نیز دریافتند که با تقویت حس انسجام و مسئولیت‌پذیری می‌توان بهزیستی تحصیلی را افزایش داد (۲۰) که هر سه با مطالعه حاضر همسو هستند.

محدودیت‌های پژوهش

از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به عدم آگاهی و کنترل برخی متغیرهای مداخله‌گر بر نتایج تحقیق همچون میزان تحصیلات، خانواده و دیگر موارد تأثیرگذار اشاره کرد. همچنین با توجه به نقش عوامل زمینه‌ای در تعمیم نتایج بایستی با احتیاط عمل کرد، زیرا جامعه آماری فقط دانش‌آموزان مقطع اول متوسطه بوده‌اند و تعمیم نتایج به سایر دانش‌آموزان در سایر مقاطع تحصیلی با محدودیت روبرو است.

پیشنهادات پژوهش

در مطالعه حاضر برای جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها فقط از پرسشنامه‌هایی که توسط خود دانش‌آموزان تکمیل شده‌اند، استفاده گردید، پیشنهاد می‌گردد مطالعات بعدی از سایر روش‌های جمع‌آوری اطلاعات مانند گزارش والدین و معلمان برای دستیابی به نتایج معتبرتر استفاده گردد.

با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌گردد بخش تخصصی روانشناسی و مشاوره در ادارات آموزش و پرورش و مدارس، هنگام ورود دانش‌آموزان به کار و شروع خدمت با استفاده از ارزیابی آنها به تشخیص مشکلات شخصیتی، عصبی و روانی آنان بپردازد تا دانش‌آموزانی که نیاز به کمک دارند شناسایی شوند و

منابع

1. Tuominen-Soini H, Salmela-Aro K, Niemivirta M. Achievement goal orientations and academic well-being across the transition to upper secondary education. Learning and individual differences. 2012;22(3):290-305.
2. Wang C, Horby PW, Hayden FG, Gao GF. A novel coronavirus outbreak of global health concern. Lancet. 2020;395(10223):470-3.
3. Lee W, Lee M-J, Bong M. Testing interest and self-efficacy as predictors of academic self-regulation and achievement. Contemporary educational psychology. 2014;39(2):86-99.
4. Collie RJ, Ginns P, Martin AJ, Papworth B. Academic buoyancy mediates academic anxiety's effects on learning strategies: An investigation of English-and Chinese-speaking Australian students. Educational Psychology. 2017;37(8):947-64.
5. Behroozi N, Moradi M, Hajiyakhchali A, Alipour S. Testing the model of causal relationship perceived social support and academic well-being components by mediating academic self-efficacy beliefs, academic self-esteem and academic stress in male students. Psychological Methods and Models. 2018;9(33):35-50.

6. Martin AJ, Yu K, Ginns P, Papworth B. Young people's academic buoyancy and adaptability: A cross-cultural comparison of China with North America and the United Kingdom. *Educational Psychology*. 2017;37(8):930-46.
7. Dehghan Hisar M. The relationship between transformational capital and self-regulation with moral identity in first grade female high school students, Master's thesis. Tehran: Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran; 2022. [In Persian].
8. Sharif Mousavi F. The relationship between transformational capital and academic engagement with the mediating role of academic resilience. Master's Thesis. Tehran: Faculty of Psychology, University of Tehran; 2023. [In Persian].
9. Brooks SK, Webster RK, Smith LE, Woodland L, Wessely S, Greenberg N, et al. The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid review of the evidence. *Lancet*. 2020;395(10227):912-20.
10. Rezaei VM. The relationship between perceived social support with psychological well-being: The mediator role of developmental assets. *Developmental Psychology Quarterly: Iranian Psychologists*. 2018;15(58):175-88.
11. Alva SA. Academic invulnerability among Mexican-American students: The importance of protective resources and appraisals. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*. 1991;13(1):18-34.
12. Scales PC, Benson PL, Roehlkepartain EC, Sesma A, Jr., van Dulmen M. The role of developmental assets in predicting academic achievement: a longitudinal study. *J Adolesc*. 2006;29(5):691-708.
13. Pashak T, Hagen J, Allen J, Selley R. Developmental assets: Validating a model of successful adaptation for emerging adults. *College Student Journal*. 2014;48(2):243-8.
14. Jackson C. A study of the relationship between the developmental assets framework and the academic success of at-risk elementary to middle school transitioning students. Dallas: Dallas Baptist University; 2010.
15. Benson PL, Scales PC, Syvertsen AK. The contribution of the developmental assets framework to positive youth development theory and practice. *Adv Child Dev Behav*. 2011;41:197-230.
16. Hatamian P, Nezhad MS. The prediction of academic burnout based on the emotion dysregulation and social support in nursing students. *Educ Strategy Med Sci*. 2018;11(1):59-65.
17. Scales PC, Roehlkepartain EC, Shramko M. Aligning youth development theory, measurement, and practice across cultures and contexts: Lessons from use of the Developmental Assets Profile. *Child Indicators Research*. 2017;10:1145-78.
18. Zeinali S, Akbari B, Sadeghi A, Moghtader L. Structural model of the relationship between transformational capitals and study hope with academic welfare and behavioral inhibition with the mediating role of academic retention among university volunteer students. *Community Health*. 2020;8(1):1-12.
19. Manzari TA, Soltani A, Zeinadini MZ, HASANPOUR E. Predicting Academic Wellbeing Based on Academic Stress and Personality Traits. *Middle Eastern Journal of Disability Studies*. 2020;10(1):120-6.
20. Mohammadi YF, Livarjani S, Hoseini ND. Developing a structural model for academic well-being of students of Tabriz medical sciences based on the sense of coherence and self-compassion by mediating responsibility. 2019;11(5):160-8.